

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ НАУКИ І
ТЕХНОЛОГІЙ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ШБТ**

**ФАКУЛЬТЕТ МЕТАЛУРГІЙНИХ ПРОЦЕСІВ ТА ХІМІЧНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ
КАФЕДРА ПЕРЕКЛАДУ ТА ІНОЗЕМНИХ МОВ**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор УДУНТ

Проф. _____ Анатолій РАДКЕВИЧ

" ____ " _____ 20 ____ р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОСНОВИ ТЕОРІЇ МОВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ**

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Спеціальність: 035-Філологія

Спеціалізація: 035.041 Германські мови та літератури
(переклад включно), перша – англійська.

Освітня програма: Переклад з англійської мови

Статус дисципліни: обов'язкова

Обсяг дисципліни: 3 кредити ЄКТС

Код освітньої компоненти: ОК16

Мова викладання: українська

Розробник: к.філол.н., доцент _____ Валентина ПРУТЧИКОВА

Робоча програма схвалена на засіданні кафедри перекладу та іноземних мов (Протокол №__ від «__» _____ 20__ р.)

Завідувач кафедри: _____ Валентина ПРУТЧИКОВА

Робоча програма ухвалена групою забезпечення якості освітньої програми «Переклад з англійської мови»

(Протокол №__ від «__» _____ 20__ р.)

Гарант освітньої програми: _____ Валентина Прутчикова

Погоджено:

Керівник навчального відділу _____ Володимир ПУЛЬПІНСЬКИЙ

«__» _____ 20__ р.

Реєстраційний номер _____
(надається фахівцем НМВ)

1 МІСЦЕ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ В ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ

1.1 Мета навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни «Основи теорії мовної комунікації» – формування системи сучасних лінгвістичних знань про структуру, закономірності та найважливіші аспекти мовної (в тому числі міжкультурної) комунікації, вмінь використовувати набуті знання у практиці іншомовного спілкування, перекладу і у науковому дослідженні мовленнєвої взаємодії.

1.2 Компетентності, формування яких забезпечується

Навчальна дисципліна забезпечує набуття таких передбачених освітньою програмою компетентностей:

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК6. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ФК2. Здатність використовувати в професійній діяльності технічного перекладача знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.

ФК4. Здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди англійської та другої німецької мов, описувати соціолінгвальну ситуацію, пристосовувати свою мовленнєву поведінку до соціально-культурних особливостей країни, з представниками якої ведеться діалог. Здатність сприймати та застосовувати мову як соціально-психологічний феномен;

ФК6. Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати англійську та другу німецьку мови в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному,

неофіційному, нейтральному) для здійснення технічного та інших видів перекладу і розв'язання різнотипних комунікативних завдань у різних сферах життя.

ФК12. Здатність до організації ділової комунікації.

1.3 Програмні результати навчання, що забезпечуються

Відповідно до освітньої програми дисципліна спільно з іншими освітніми компонентами має забезпечити досягнення таких програмних результатів навчання:

РН01. Вільно спілкуватися з професійних питань (зокрема в галузі технічного перекладу) із фахівцями та нефахівцями державною та англійською і другою німецькою мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.

РН02. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

РН05. Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо.

РН10. Знати норми літературної мови та вміти їх застосовувати у практичній діяльності.

РН11. Знати принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів державною та іноземними (англійською і другою німецькою) мовами.

РН17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у галузі технічного перекладу.

1.4 Зв'язок з іншими навчальними дисциплінами

Навчальна дисципліна є обов'язковою для вивчення студентами, які здобувають освітній ступінь бакалавра за освітньою програмою «Переклад з англійської мови і входить до циклу дисциплін фундаментальної підготовки з перекладу, читається після курсу основ мовознавства, є його логічним продовженням і розвитком.

2 ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА НАВЧАЛЬНОЮ ДИСЦИПЛІНОЮ

Код	Очікуваний результат навчання	Рівень
ОРН1	Ідентифікувати маркери особливостей використання мови як коду спілкування рідною та іноземними мовами у різних сферах життєдіяльності.	II
ОРН2	Застосовувати систему знань про інституційні види дискурсу та їхні особливості для забезпечення успішності комунікації.	III
ОРН3	Визначати стилеві та соціокультурні особливості спілкування з професійних питань (зокрема в галузі технічного перекладу) із фахівцями та нефахівцями державною та іноземними мовами усно й письмово.	IV
ОРН4	Аналізувати та порівнювати лінгвальні та екстралінгвальні аспекти спілкування з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо.	IV

Соціальні навички (soft skills),
розвитку яких сприяє навчальна дисципліна

Код	Соціальна навичка (<i>soft skill</i>)
ОН2	Здатність самостійно приймати рішення.
ОН3	Здатність формулювати цілі.
КН1	Здатність зрозуміло формулювати думки.
КН2	Здатність модерувати обговорення.
КН3	Здатність надавати аргументовані відповіді.
УН1	Здатність працювати в команді.
УН4	Здатність запобігати конфліктам (ризикам).

3 РОЗПОДІЛ ГОДИН ЗА ВИДАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Денна форма навчання

	Усього	четверті	
		5	6
Усього годин за навчальним планом	90	-	90
у тому числі:			
Аудиторні заняття	40	-	40
з них:			
– лекції	40	-	40
– лабораторні роботи	-	-	-
– практичні заняття	-	-	-
– семінарські заняття	-	-	-
Самостійна робота	50	-	50
– підготовка до аудиторних занять	20	-	20
– виконання курсових проектів (робіт)	-	-	-
– виконання індивідуальних завдань	-	-	-
– підготовка та складання екзаменів	15	-	15
– опрацюванні розділів програми, які не викладаються на лекціях	15	-	15
Форма семестрового контролю			Екзам.

Заочна форма навчання

	Усього	Семестри	
		5	6
Усього годин за навчальним планом	90	90	-
у тому числі:			
Аудиторні заняття	12	12	-
з них:			
– лекції	12	12	-
– практичні заняття	-	-	-
– семінарські заняття	-	-	-
Самостійна робота	78	78	-
– підготовка до аудиторних занять	6	6	-
– виконання та захист курсової роботи	-	-	-
– опрацювання навчального матеріалу	60	60	-
– виконання та захист індивідуальних завдань	-	-	-
– підготовка та складання інших контрольних заходів	12	12	-
Форма семестрового контролю		Диф/ залік	-

4 ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Розділ	Тема лекції (заняття)	Обсяг, годин		ОРН
		очна	заочна	
I	Розділ 1. Загальні засади мовної комунікації.			
	Лекції: Основні підходи до визначення комунікації. Спілкування та діяльність. Чим відрізняється спілкування від комунікації. Типові визначення комунікації.	4	1	ОРН1, ОН2, КН1, УН1
	Мовна комунікація, сутність та основні поняття. Мовлення: поняття, терміни.	4	1	
	Загальні відомості про мовлення та мислення. Види мовлення як діяльності.	4	1	
	Мовна комунікація як вплив. Теорія мовленнєвих актів. Теорія дискурсу.	2	1	
	Самостійна робота: Підготовка до аудиторних занять	8	2	
	Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	5		
	Опрацювання навчального матеріалу (для заочного навчання)		20	
	Підготовка та складання контрольної роботи	3	4	
	Усього:	30	30	
II	Розділ 2 Вербальна комунікація та комунікативна поведінка.			
	Лекції: Комунікативний процес: природа, структура, аспекти. Види комунікації.	4	1	ОРН2, ОН2, КН2, УН1, УН4
	Типи, моделі, функції комунікації. Основні компоненти акту комунікації.	4	1	
	Мовленнєве спілкування. Моделі породження мовлення.	4	1	
	Проблеми конфліктів у спілкуванні людей. Основні типи конфліктів.	2	1	
	Самостійна робота: Підготовка до аудиторних занять	8	2	
	Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях (для очного навчання)	5		
	Опрацювання навчального матеріалу (для заочного навчання)		20	
	Підготовка та складання контрольної роботи	3	4	
	Усього:	30	30	

III	Розділ 3. Комунікація та суспільство, види дискурсу.			
	Лекції: Мовна комунікація і суспільство. Групова і масова комунікація. Гендерні та етнокультурні аспекти спілкування. Міжкультурна комунікація.	4	1	ОРН4, ОРН4, ОН2, ОН3, КН3, УН1
	Дискурс як форма мовленнєвої взаємодії. Діалогічний дискурс. Комп'ютерний дискурс як соціальна підсистема мови.	4	1	
	Невербальні засоби комунікації. Фонація, кінетика, жести та інші засоби комунікації у спілкуванні.	4	2	
	Самостійна робота: Підготовка до аудиторних занять	8	2	
	Опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях (для очного навчання)	5		
	Опрацювання навчального матеріалу (для заочного навчання)		20	
	Підготовка та складання контрольної роботи	5	4	
	Усього:	30	30	

5 МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

Дисципліна передбачає навчання через:

- традиційний вербальний метод з використанням інтерактивних лекцій (МН1);
- традиційний наочний метод (МН2);
- репродуктивне навчання (МН3);
- практико-орієнтоване навчання (МН4);
- пошуковий метод (МН5);
- модульне навчання (МН6);
- проблемне навчання (МН7);

Традиційні вербальний та наочний методи передбачають читання інтерактивних лекцій, які супроводжуються комунікативно-мовленнєвими презентаціями з використанням комп'ютерної та мультимедійної техніки.

Репродуктивне навчання застосовується на заняттях з метою засвоєння моделей використання мови як коду соціального інтерактивного процесу, опанування та моделювання різного роду (не)інституційних видів дискурсу.

Лекції доповнюються самостійним опрацюванням рекомендованих матеріалів, що надають навчанням *практичну спрямованість* через можливість застосовувати теоретичні знання на практиці.

Пошуковий метод застосовується через організацію активного пошуку розв'язання творчих завдань, що має дослідницьку та творче спрямованість.

Модульне навчання полягає у представленні навчального матеріалу у вигляді окремих змістовно, методично і організаційно завершених розділів (модулів): автономних частин дисципліни, що інтегруються з іншими частинами.

Проблемне навчання передбачає стимулювання здобувачів до самостійного пошуку та аналізу інформаційних матеріалів за певною тематикою курсу, набуття знань та навичок створення різних моделей дискурсивних практик.

6 МЕТОДИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

6.1 Методи поточного оцінювання

З дисципліни «Основи теорії мовної комунікації» передбачені такі методи поточного оцінювання: опитування та усні коментарі викладача за його результатами, самооцінювання, обговорення та взаємного оцінювання студентами результатів виконаних творчих завдань і презентацій.

6.2 Методи та критерії семестрового оцінювання

Оцінки з кожного модуля визначаються за 12-бальною шкалою згідно із затвердженими критеріями за результатами таких контрольних заходів:

- оцінки РО1, РО2 та РО3 модулів 1, 2 та 3 – за результатами контрольної роботи у тестовій формі РК1, РК2, РК3);
- додатковий бал до РО3 – за результатами захисту творчого завдання.

6.3 Критерії семестрового та підсумкового оцінювання

Формою семестрового контролю з дисципліни у I-му семестрі є диференційований залік.

У I-му семестрі вивчення дисципліни семестрова оцінка (С1) студента за 12-бальною шкалою формується за результатами контрольної роботи (РК1) як середнє арифметичне визначених за 12-бальною шкалою оцінок з модулів (РО1, РО2, РО3) з округленням до найближчого цілого числа.

Необхідною умовою отримання позитивної оцінки з модулів 1, 2, 3 є відпрацювання та надання звіту з усіх видів робіт відповідного модуля.

Отримання незадовільної (нижчої за 4 бали) оцінки з модуля або її відсутність через відсутність здобувача на контрольному заході не створює підстав для недопущення здобувача до наступного контрольного заходу.

Студент не допускається до семестрового контролю за відсутності позитивної оцінки (не нижче 4 балів) хоча б з одного із модулів.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни формується як середнє арифметичне визначених за 12-бальною шкалою усіх 3-ьох оцінок з модулів з округленням до найближчого цілого числа.

7 РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ:

7.1 Засоби навчання

Навчальний процес передбачає використання мультимедійних засобів, проєктора для проведення інтерактивних лекційних занять (ЗН1), в умовах дистанційного навчання - онлайн-заняття в Zoom (ЗН2), інформаційний матеріал для лекцій у Google Classroom (ЗН3).

7.2 Інформаційне та навчально-методичне забезпечення

Основна література

1. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: Підручник. К.: Видавничий центр «Академія», 2004. 344 с.
2. Косенко Ю.С. Основи теорії мовної комунікації: навч. посібник. Суми: Сумський державний університет. 2011. 187 с. Режим доступу: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/30280>
3. Ковалевська Т.Ю. Комунікативні аспекти нейролінгвістичного програмування. Одеса: Астропринт, 2001. 344 с.
4. Почепцов Г.Г. Теорія комунікації. К.: Київ, ун-т, 1999. 308 с.
5. Робоча програма, методичні вказівки та індивідуальні завдання до вивчення дисципліни «Основи теорії мовної комунікації» для студентів спеціальності 035.041 – філологія (бакалаврський рівень) / Укл. В. В. Прутчикова. – Дніпро: НМетАУ, 2018. – 50 с.
6. Селіванова О.О. Основи теорії мовної комунікації: Підручник. Вид-во: Чабаненко Ю.А., Черкаси. 2011. 348 с.
7. Шевченко И.С. Основы теории языковой коммуникации: Учебное пособие для студ. ф-та референт-переводчик / Харьков. гуманит. ин-т «Народная украинская академия».Х. : Изд-во НУА, 2007. 168 с.

Допоміжна література

1. Бацевич Ф.С. Нариси з комунікативної лінгвістики. Львів, 2003.
2. Бацевич Ф.С. Мовленнєвий жанр у дискурсі: проблеми виділення і комунікативного аналізу // Мовознавство. – 2005. – №2. – С.41-51.
3. Бацевич Ф.С. Атмосфера спілкування: спроба психолінгвістичного дослідження // Мовознавство. – 2002. – №4-5. – С.26-33.
4. Димитренко Л.В. Матеріали з навчального курсу “Основи теорії мовної комунікації” для студентів 1 курсу спеціальності “Філологія. Перекладач” Інституту іноземної філології. – Херсон: ХДУ, 2006. – 20 с.
5. Донець П.М. Основы общей теории межкультурной коммуникации. Монографія. Харьков: Штрих, 2001. 386 с.
6. Почепцов Г.Г. Коммуникативные технологии двадцатого века / Г.Г. Почепцов. – К.: “Ваклер”, 2002. – 352 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Лінгвістичний портал з української мови [Електронний ресурс] .– Режим доступу : www.mova.info
2. Український правопис [Електронний ресурс].– Режим доступу : www.pravopys.net
3. Словники он-лайн [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rozum.org.ua
4. Словники України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://lcorp.ulif.org.ua/dictua>.
5. Українська мова : Енциклопедія [Електронний ресурс].– Режим доступу : <http://litopys.org.ua/ukrmova/um.htm>.

8 УЗГОДЖЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

З МЕТОДАМИ ВИКЛАДАННЯ, НАВЧАННЯ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Очікуваний результат навчання за дисципліною	Програмні компетентності / результати навчання	Види навчальних занять	Методи, викладання і навчання	Засоби навчання	Методи оцінювання
ОРН1	ЗК2, ЗК3, ЗК6 ФК2, ФК4, ФК6, ФК12, РН01, РН02, РН05, РН10	Л	МН1, МН2, МН3, МН5, МН6,	ЗН1, ЗН2, ЗН3	РК1
ОРН2	ЗК2, ЗК3, ЗК6, ФК2, ФК4, ФК6, ФК12, РН01, РН02, РН05, РН10	Л	МН1, МН2, МН3, МН5, МН6	ЗН1, ЗН2, ЗН3	РК1
ОРН3	ЗК2, ЗК3, ЗК6, ФК2, ФК4, ФК6, ФК12, РН01, РН02, РН05, РН10, РН11, РН17	Л	МН1, МН2, МН3, МН4, МН5, МН6	ЗН1, ЗН2, ЗН3	РК2
ОРН4	ЗК2, ЗК3, ЗК6, ФК2, ФК4, ФК6, ФК12, РН01, РН02, РН05, РН10, РН11, РН17	Л	МН1, МН2, МН3, МН4, МН5, МН6, МН7	ЗН1, ЗН2, ЗН3	РК3